

ไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นำเสนอเมื่อ : 18 พ.ย. 2552

คนโบราณเพี้ยนย่อ ผันถิ่นดินนิสาน ว่ามีของโบราณอยู่เต็ม ภายพื้น...พื้นองเอ้ย

ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

<p>• เขื่อนลำปาว ต.ลำปาว อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ เป็นเขื่อนดินที่ยาวที่สุดในประเทศไทย ใช้ประโยชน์สำหรับการเพาะปลูกในฤดูฝน 314,300 ไร่ ในฤดูแล้ง 200,000 ไร่ และบรรเทาอุทกภัยในที่ราบลุ่มสองฝั่งลำปาว บริเวณเหนือเขื่อนเป็นอ่างเก็บน้ำ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น แรง การเคลื่อนที่ และพลังงาน รวมทั้งกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก</p>	✘
<p>• สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าลำปาว (สวนสัตว์เปิดสวนสะออน) ต.ลำปาว อ.เมือง, จ.กาฬสินธุ์ อยู่บริเวณทิศตะวันออกของอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาว มีเนื้อที่ 1,420 ไร่ เป็นสวนป่าธรรมชาติ สภาพทั่วไปเป็นป่าเต็งรัง เหมาะสำหรับศึกษาพรรณไม้ ระบบนิเวศ ดูนกและรอยเท้าสัตว์ เป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์หายากหลายชนิดโดยเฉพาะวัวแดง</p>	✘
<p>• พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูมูมขาว ต.โนนบุรี อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ ศึกษาธรณีวิทยา บริเวณนี้พบโครงกระดูกไดโนเสาร์กินพืชเป็นจำนวนมาก ในชั้นหินทรายหมวดเสาหัว (Sao Khua Formation) ยุคครีเทเชียสตอนต้น (Early Cretaceous) อายุประมาณ 130 ล้านปี เป็นโครงกระดูกของไดโนเสาร์ซอโรพอด (Sauropod) ซึ่งเป็นไดโนเสาร์กินพืชจำนวนมากที่สุดเท่าที่มีการขุดค้นพบในประเทศไทย</p>	✘
<p>• ซากดึกดำบรรพ์ปลาโบราณแหล่งภูน้ำจั้น บ้านโพนสว่าง ต.กุดสิมคุ่มใหม่ อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ การศึกษาวิจัยซากปลาโบราณแหล่งภูน้ำจั้น จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยซากดึกดำบรรพ์ของศูนย์ศึกษาวิจัยไดโนเสาร์ภูมูมขาว ซากดึกดำบรรพ์ในแหล่งภูน้ำจั้น คณะสำรวจไดโนเสาร์ไทย - ฝรั่งเศส นำทีมโดย นายวรวิฑูร์ สุทธิธรรม และ ดร.เลียวเนล เควิน ไดเข้าไปดำเนินการตรวจสอบและขุดสำรวจอย่างเป็นระบบในแหล่งดังกล่าว พบว่าเป็นซากปลาโบราณจำพวกปลา <i>เลปิโดเทส</i></p>	
<p>• วนอุทยานภูผาหัว ต. กุดหวา อ.ภูพานารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ เป็นป่าเต็งรัง พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ เต็ง รัง กระบก ประดู่ บริเวณหน้าตาดูตาดสูง หน้าตาดูเจ็ดสี เป็นป่าเบญจพรรณ สัตว์ป่าที่พบจะเป็นสัตว์ขนาดเล็ก ไตแก อีเห็น กระต่าย งู และนกชนิดต่างๆ</p>	
<p>• อ่างเก็บน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน ต.หนองห้าง อ.ภูพานารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ซึ่งชาวบ้านใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ ทำการเพาะปลูกและทำนาประปา เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ</p>	
<p>• เขิงเขาภูพาน บ้านน้ำคำ อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ ศึกษาธรณีวิทยา รอยเท้าไดโนเสาร์</p>	
<p>• วนอุทยานภูแฝก ต.ภูแล่นช้าง กิ่ง อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ บริเวณป่าภูแฝกเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ มะค่าโมง กระบก เต็ง รัง ประดู่ สัตว์ป่าที่พบได้แก่ หมูป่า เก้ง ไก่ป่า กระรอก กระแต ลิน บาง อีเห็น หม่าจิ้งจอก ในบริเวณนี้พบแหล่งรอยเท้าไดโนเสาร์ภูแฝก เป็นไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดใหญ่ รอยเท้าฝังอยู่ในผิวหน้าของชั้นหินทราย</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • วนอุทยานภูพระ ต.ท่าคันโท อ.ท่าคันโท จ.กาฬสินธุ์ เป็นภูเขาเตี้ยๆมีพื้นที่ราบภูเขาเป็นบางแห่ง บางแห่งเป็นหน้าผาที่มีความลาดชันสูง มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลรินอยู่ตลอดเวลา มีหินโผล่และลานหินสูงต่ำ สภาพป่า มี ป่าเต็งรัง มีพื้นที่มากที่สุด ประมาณ 50 % ของพื้นที่ทั้งหมด มีไม้แคระแกรนขนาดเล็กขึ้นอยู่ พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ เต็ง รัง พูลุง แดง ป่าดิบแล้ง ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณริมห้วยมีประมาณ 25 % ป่ามีสภาพแคระแกรน พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ตะเคียนทอง แดง ประดู่ ตะแบกใหญ่ ป่าเบญจพรรณ แทรกอยู่ระหว่างป่าเต็งรังกับป่าดิบแล้ง มีประมาณ 25 % มีไม้พื้นล่างได้แก่ เถาวัลย์ชนิดต่างๆซึ่งขึ้นอยู่ทั่วไป สัตว์ป่าที่พบได้แก่ หมูป่า ลิง ค่าง บาง กระรอก กระแต ไก่ป่า อีเห็น กิ้งก่า พังพอน งู ตะกวด
<ul style="list-style-type: none"> • ป่าสงวนแห่งชาติภูพาน บริเวณบ้านด่านเม็ก ต.สำราญ กิ่ง อ.สามชัย จ.กาฬสินธุ์ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาระบบนิเวศป่าไม้
<ul style="list-style-type: none"> • สถานที่ทดลองพืชไร่กาฬสินธุ์ ต.ยางตลาด อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์ เรียนรู้เรื่องการเพาะปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วลิสง ปอ ปอกระดาศ

<ul style="list-style-type: none"> • พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ภายในอาคารสวนหนึ่งจัดแสดงเรื่องราวของภูกุ้มข้าวพบไดโนเสาร์ที่จังหวัดขอนแก่นและใกล้เคียง เพื่อเผยแพร่ผลงานของกรมทรัพยากรธรณีให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนที่เหลือจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับการกำเนิดโลก กำเนิดหิน แร่ วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตและสิ่งสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ และทางธรรมชาติของจังหวัดขอนแก่น
<ul style="list-style-type: none"> • อุทยานแห่งชาติภูเวียง ต.ในเมือง อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นเทือกเขาล้อมเป็นวงอยู่ 2 ชั้น ตรงกลางเป็นแอ่งขนาดใหญ่ คลายแอ่งกระทะซึ่งเป็นที่ราบและลอนลาด ส่วนพื้นที่โดยรอบแอ่งมีลักษณะเป็นเทือกเขาซึ่งมีมุมเทเข้าหาใจกลางแอ่ง สภาพป่าบริเวณอุทยานแห่งชาติภูเวียงแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ป่าดิบแล้ง ซึ่งมีพื้นที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ นักธรณีวิทยาจากกรมทรัพยากรธรณีได้พบซากไดโนเสาร์ครั้งแรกของประเทศไทยที่ภูเวียง ซึ่งเป็นสกุลและชนิดใหม่หลายชนิด
<ul style="list-style-type: none"> • เขื่อนอุบลรัตน์ ต.เขื่อนอุบลรัตน์ อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น เป็นเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำแห่งแรกที่ กฟผ. ได้สร้างขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวเขื่อนเป็นหินถมแกนดินเหนียว เป็นเขื่อนอเนกประสงค์ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อประชาชนในด้านต่างๆ สามารถผลิตไฟฟ้าได้ 55 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง นำที่ปล่อยจากการผลิตไฟฟ้าแล้วจะถูกส่งเข้าสูระบบชลประทาน อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ เป็นแหล่งประมงขนาดใหญ่ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ
<ul style="list-style-type: none"> • อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น ภูเก้า มีฐานหินคล้ายกระทะหงายโดยมีที่ราบอยู่ตอนกลาง พื้นที่เช่นนี้ทำให้สันนิษฐานได้ว่า พื้นที่ส่วนนี้จะเป็นซากภูเขาไฟโบราณที่ดับสนิทไปแล้วหลายร้อยล้านปี หรือมีฉะนั้นก็เป็นการโก่งตัวของเปลือกโลกในบริเวณนี้ขึ้นมาเป็นขอบเทือกเขา ภูพานคำ เป็นแนวทิวเขายาวในเทือกเขาภูพาน สภาพโดยทั่วไปเป็น ป่าเต็งรัง มีไม้ขึ้นอยู่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่เป็นไหล่เขาและสันเขา พันธุ์ที่สำคัญได้แก่ เต็ง รัง เหียง พูลุง พะยอม กระโดน ฯลฯ พืชพื้นล่างประกอบด้วย ปรงป่า หญาเพ็ก เป้ง เถาวัลย์ และไม้หนามหลายชนิด ส่วน ป่าเบญจพรรณ เป็นป่าที่มีอยู่ในบริเวณที่ลุ่มริมฝั่งห้วย หุบเขา และไหล่เขาบางส่วน พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ แดง ประดู่ มะค่าแต้ กระบุง ตะคร้อ ดินนุก ฯลฯ พืชพื้นล่างเป็นไม้ชนิดต่างๆ ป่าดงดิบ มีอยู่เฉพาะบริเวณริมฝั่งห้วยเท่านั้น พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ตะแบก ยาง ตะเคียนหิน มะค่าโมง กระบก และชิงชัน
<ul style="list-style-type: none"> • บึงแก่นนคร ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น ศึกษานิเวศวิทยาแหล่งน้ำจืด การดำรงชีวิต การไหลประโยชน์จากแหล่งน้ำ รวมทั้งการป้องกันแก๊สพิษภาวะ
<ul style="list-style-type: none"> • พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นที่รวบรวม สงวนรักษาและจัดแสดงศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ ซึ่งเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม เช่น เครื่องมือหินกะเทาะ ภาพหินเผา
<ul style="list-style-type: none"> • มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นแหล่งเรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ งานวิจัย ภูมิปัญญาท้องถิ่น
<ul style="list-style-type: none"> • บริษัทบุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด ต.ท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น ศึกษากระบวนการผลิตนำดื่ม นำผลไม่ การหมักเบียร์
<ul style="list-style-type: none"> • ศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น ต.ศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการเพาะปลูกพืชไร่ ได้แก่อ้อย ถั่วลิสง ปอ ปอกระดาศ ถั่วมะแฮะ ถั่วเหลือง มันสำปะหลัง

<ul style="list-style-type: none"> • บึงทามจ๊กจั่น ต.วังเพิ่ม อ.สีชมพู จ.ขอนแก่นเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ได้รับการปรับปรุงดูแล ทำให้อุทยานเป็นแหล่งอาหารและแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชน มีการควบคุมป้องกันดูแลรักษาอย่างดี จนทำให้เป็นที่อยู่อาศัย และเป็นแหล่งอาหารของนกชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะนกเป็ดน้ำ ซึ่งอพยพมาในช่วงเดือนธันวาคม - มีนาคม
<ul style="list-style-type: none"> • ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดขอนแก่น อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น • อุทยานแห่งชาติน้ำพอง อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น สภาพทั่วไปเป็นที่อกเขาหินทราย พื้นที่ประมาณร้อยละ 80 ของอุทยานแห่งชาติน้ำพองปกคลุมไปด้วยป่าเต็งรังโดยมีป่าเบญจพรรณ ป่าทุ่งหญ้า และป่าไผ่ขึ้นกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในบางพื้นที่ ลึกเข้าไปบริเวณตอนกลางของอุทยานแห่งชาติ ทั้งในที่อกเขารูปทิวเขาและที่อกเขาภูเม็งมีสภาพเป็นป่าดิบแล้งที่สมบูรณ์ จัดเป็นป่าต้นน้ำลำธารที่ไหลลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์ บริเวณนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและแหล่งสมุนไพรมากมายที่สำคัญของอุทยานอีกด้วย พันธุ์ไม้มีค่าและพบเห็นได้ทั่วไป เช่น เต็ง รัง เหียง กระบก มะปอก ตะเคียนหิน พืชพื้นล่างจำพวกปรังป่า เถาวัลย์ ไม่นานาชนิดต่าง ๆ รวมทั้งสมุนไพรรักษาพันธุ์อีกมากมาย สัตว์ป่าที่พบเห็นเป็นสัตว์ขนาดกลางและขนาดเล็ก อาทิ หมูป่า เก้ง สุนัขจิ้งจอก เม่น นม กระต่ายป่า ไก่ป่า
<ul style="list-style-type: none"> • โรงไฟฟ้าพลังความร้อนรวมน้ำพอง อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น เป็นโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนรวมขนาดใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เชื้อเพลิงได้ทั้งน้ำมันดีเซล และกาซธรรมชาติ รวมกำลังผลิตทั้งสิ้น 710,000 กิโลวัตต์
<ul style="list-style-type: none"> • ภูเปือยน้อย วนอุทยานภูทอก อ.เปือยน้อย จ.ขอนแก่น ศึกษาศิลปวัฒนธรรมสมัยขอม เป็นปราสาทศิลปะลพบุรี หรือขอม ก่อด้วยศิลาแลงและหินทราย
<ul style="list-style-type: none"> • แหล่งหินตัดภูคอกมา ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น ภูคอกมาเป็นเขาหินทราย สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 200 - 240 เมตร จัดอยู่ในกลุ่มหินโคราช เนื้อหินละเอียดสีเทา เป็นแหล่งหินตัดทรายสมัยโบราณที่มีขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งที่คนพบในภาคอีสาน
<ul style="list-style-type: none"> • ศูนย์รวมนกทะเลรัง ต.ดงเค็ง อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น หนองทะเลรังเค็ง เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ มีน้ำขังตลอดปี มีต้นไม้เกิดขึ้นมากมายเหมาะแก่การเป็นที่อยู่อาศัยของนก ฤดูหนาวจะมีนกจากประเทศจีนอพยพมาอาศัยจำนวนมาก
<ul style="list-style-type: none"> • สถานีถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ ช่อง 7 สี ต.เขาสวนกวาง อ.เขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น ตั้งอยู่บนเทือกเขา เป็นแหล่งเรียนรู้อานเทคโนโลยีสื่อสาร พลังงาน

<ul style="list-style-type: none"> • อุทยานแห่งชาติตาดโตน ต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ ลักษณะทางธรณีวิทยาประกอบด้วยหินปูนและหินดินดาน โดยเฉพาะบริเวณหน้าตกตาดโตน ประกอบด้วยลานหินที่กว้างใหญ่และสวยงาม ป่าไม้เป็นป่าจำพวกป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ไค้แกว มะเกลือ ตะเคียนหนู ตะเคียนทอง และตะแบก เป็นต้น อีกส่วนหนึ่งเป็นป่าเต็งรัง ซึ่งขึ้นอยู่บริเวณเทือกเขา พันธุ์ไม้ที่สำคัญไค้แกว เต็ง รัง พลวง กระบก และกระโดน ส่วนไม้พื้นล่างที่สำคัญไค้แกว เหญาเพ็ก และลูกไม้ต่าง ๆ สัตว์ป่าส่วนใหญ่เป็นสัตว์ขนาดเล็ก ไค้แกว กระรอก กระแต นกชนิดต่าง ๆ
<ul style="list-style-type: none"> • น้ำตกผาเอียง ต.ห้วยตอน อ.เมือง จ.ชัยภูมิ อยู่ห่างทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติตาดโตน อยู่ห่างจากทางหลวงจังหวัดชัยภูมิ - หนองบัวแดง (หมายเลข 2159) บริเวณบ้านซิวลองเหนือประมาณ 3 กิโลเมตร มีทางเดินเท้าถึงตัวน้ำตก มีลักษณะเป็นหน้าผาเจดียงตัดลำห้วย ทำให้เกิดเป็นน้ำตกไหลเอียงไปด้านหนึ่ง บริเวณรอบน้ำตกเป็นป่าดิบแล้งค่อนข้างสมบูรณ์ มีต้นไม้มหาชาติจำนวนมาก
<ul style="list-style-type: none"> • อุทยานแห่งชาติภูแลนคา ต.ห้วยตอน อ.เมือง จ.ชัยภูมิ เป็นป่าทึบและป่าโปร่ง เพราะมีเรือนยอดของพรรณไม้นานาชนิดปกคลุมแตกต่างกันไปตามสภาพ พื้นที่สภาพเป็นป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าไผ่ ป่าหญ้าและมีพรรณไม้อื่น เช่น เต็ง มะค่าโมง แดง สาน มะเกลือ รัง พลวง เหียง เป็นต้น ส่วนสัตว์ป่ามีทั้งประเภทสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ปีก นก แมลง ปลาน้ำจืด เช่น หมูป่า อีเห็น งู ลิง กระรอก นกเหยี่ยว แมลงทับ กบ
<ul style="list-style-type: none"> • ภูประ ต.นาเสียว อ.เมือง จ.ชัยภูมิ เป็นแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์ ภายในบริเวณวัดมีเพิงผาหินซึ่งมีภาพจำหลักกลุ่มพระพุทธรูป อันเป็นที่มาของชื่อ ภูประ และเป็นที่เกิดการปลุกการะ ปัจจุบันมีการสร้างหลังคาครอบไว้ ประกอบด้วยพระพุทธรูปองค์ใหญ่ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร หน้าตักกว้าง 5 ฟุต สูง 7 ฟุต พระหัตถ์ขวาวางอยู่ที่พระเพลา พระหัตถ์ซ้ายพาดอยู่ที่พระขงหม (พระหัตถ์อยู่ในท่าตรงข้ามกับปางมารวิชัย)
<ul style="list-style-type: none"> • สระหงส์ ต.ตาเสียว อ.เมือง จ.ชัยภูมิ อยู่ในบริเวณวัดเขวสระหงษ์ เป็นสระโบราณอยู่กลางเนินเขาเตี้ยๆ กว้างประมาณ 5 วา ห่างจากสระน้ำประมาณ 3 เมตร มีหินก้อนหนึ่งลักษณะคล้ายรูปหงส์

<ul style="list-style-type: none"> • เขื่อนลำปะทาว ต.ท่าหินโงม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ ศึกษาในเวทียาแหล่งน้ำ เขื่อนลำปะทาวเป็นเขื่อนดินกั้นลำปะทาว ประกอบด้วยเขื่อน 2 แห่งคือ เขื่อนบน ขนาดความจุน้ำ 44 ล้านลูกบาศก์เมตร และเขื่อนล่าง ขนาดความจุน้ำ 14 ล้านลูกบาศก์เมตร ผลิตกระแสไฟฟ้าจ่ายให้กับพื้นที่ อ.แก่งคร้อ และ อ.คอนสวรรค์
<ul style="list-style-type: none"> • อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ต.นายางลักษ์ อ.เทพสถิต จ.ชัยภูมิ เป็นป่าดิบแล้ง และเป็นแหล่งศึกษาทางธรณีวิทยามีหน้าผาสูงชันและเป็นจุดที่สูงที่สุดของเทือกเขาพังเหยซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม สูงประมาณ 846 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง เกิดจากการยกตัวของพื้นที่เป็นที่ราบสูงอีสาน จึงเป็นรอยต่อระหว่างภาคกลางกับภาคอีสาน ทำให้เรียกบริเวณนี้ว่า "สะดูแผ่นดิน" ในอุทยานแห่งชาติมี ลานหินที่มีรูปร่างแปลกในพื้นที่กว่า 10 ไร่ อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของที่ทำการอุทยานฯ เกิดจากการกัดเซาะเนื้อดินและหินในส่วนที่จับตัวกันอย่างเบาบางหลุดออกไป จนเกิดโขดหินที่มีรูปลักษณ์แตกต่างกัน
<ul style="list-style-type: none"> • อุทยานแห่งชาติไทรทอง ต.ท่าโป่ง อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ เป็นป่าต้นน้ำลำธารของลำห้วยโปร่งขุนเพชร ลำห้วยเชียงทา ลำห้วยแยม ลำห้วยยาง ลำน้ำเจา ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำชี บริเวณเชิงเขาด้านทิศใต้ เป็นป่าเต็งรัง บริเวณร่องห้วยและยอดเขา เป็นป่าดิบแล้ง บริเวณที่ลาดชันด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก เป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าเต็งรังซึ่งมีไม้ไผ่รวกเป็นจำนวนมาก
<ul style="list-style-type: none"> • ทุ่งกะมัง อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ เป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่อยู่ใน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว โอบล้อมรอบภูเขาในเนื้อที่กว่า 1 ล้านไร่ ลักษณะเป็นทุ่งหญ้าบนเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ สลับกันไป มีลำธารหลายสายไหลผ่าน รอบ ๆ ทุ่งเป็นป่าดงดิบ บางตอนมีป่าสนขึ้นสลับ กลางทุ่งมีพันธุ์ดอกไม้หลายชนิดขึ้นแซมหญ้าเป็นหย่อม ๆ สวยงามมาก ลักษณะของทุ่งคล้ายทะเลมั่งขนาดใหญ่กว่าไวกว้างป่า เป็นแหล่งสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์สัตว์ป่าหลายชนิด เช่น กระต๊อ กวาง หมู ลิง เสือโคร่ง เสือดาว ชะนี นกนานาชนิด แรด หมูป่า เป็นต้น
<ul style="list-style-type: none"> • เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ต.ดงกลาง อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ ด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเทือกเขาหินทรายมีหน้าผาสูงชัน ทางทิศตะวันตกและทิศเหนือมีลักษณะเป็นภูเขาหินปูนสูงสลับซับซ้อน ประกอบด้วยถ้ำขนาดใหญ่สวยงามหลายแห่ง เช่น ถ้ำครอบ ถ้ำเม่น ถ้ำผาเทวดา ถ้ำคนตาย และถ้ำภูเขียว ภูเขียวมีสภาพป่าที่สมบูรณ์และภูเขาสูง เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญยิ่งของลำน้ำพรม ลำสะพุง และแม่น้ำชี ทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นต้นกำเนิดของห้วยดาด ห้วยไม้ออด ห้วยขวง ไหลลงสู่ลำน้ำพรม ส่วนทางทิศตะวันตกและทิศใต้เป็นต้นกำเนิดของลำสะพุง และแม่น้ำชี ซึ่งมีแหล่งต้นน้ำลำธารมาจากห้วยไข้ว ห้วยเพี้ย ห้วยป่าเตย ลำสะพุงน้อยและลำสะพุงลาย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในท้องที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิและชุมชนหลายจังหวัดแล้วไหลไปรวมกับลำน้ำโขงที่จังหวัดอุบลราชธานี
<ul style="list-style-type: none"> • เขื่อนจุฬาภรณ์ ต.ทุ่งพระ อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ เป็นเขื่อนแบบหินถม แกนกลางเป็นดินเหนียวบดอัดทับแน่นด้วยกรวดและหิน มีความยาวตามสันเขื่อน 700 เมตร สันเขื่อนกว้าง 8 เมตร ฐานกว้าง 250 เมตร ความสูงจากฐานราก 70 เมตร ความจุของอ่างเก็บน้ำ 188 ล้านลูกบาศก์เมตร ผลิตพลังงานไฟฟ้า ด้วยพลังน้ำเฉลี่ยปีละ 95 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง อ่างเก็บน้ำยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดอีกแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
<ul style="list-style-type: none"> • สวนรุกขชาติสวนป่า ต.ทุ่งพระ อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ เป็นแหล่งเรียนรู้อาณาเขตนิเวศวิทยาป่าไม้
<ul style="list-style-type: none"> • สถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าห้วยกุ่ม ต.หนองโพรง อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
<ul style="list-style-type: none"> • เหมืองแร่โปแตช บริเวณ ต.บ้านดาด ต.บ้านชวน ต.หัวทะเล และ ต.บ้านเพชร อ.ป่าเหล่าน้อย จ.ชัยภูมิ ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบประโยชน์และผลกระทบจากโครงการทำเหมืองแร่โปแตช ซึ่งจะได้ผลิตภัณฑ์ไปแตช และผลพลอยได้ เช่น แมกนีเซียมคลอไรด์ โซเดียมคลอไรด์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตเคมีภัณฑ์พื้นฐาน
<ul style="list-style-type: none"> • เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองแวง ต.โคกม่วง อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ จุดเด่น คือ นกซึ่งอพยพมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และช่วงที่พบสัตว์ป่าจำนวนมากคือ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - มีนาคม ของทุก ๆ ปี

<ul style="list-style-type: none"> • ซิ่ผุด ซิ่ดิน ต.นางแดด อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ เป็นต้นน้ำของแม่น้ำชี มีความกว้างประมาณ 10-15 เมตร ไหลทะลุออกมาทางทิศใต้ของเขาเทวดาแล้วไหลลงแม่น้ำใหญ่ที่บานโหล่น ลำชีจะไหลจากเหนือไปใต้ สองข้างฝั่งมีลักษณะเป็นหินกรวดก้อนเล็ก ๆ ซิ่ผุดมีน้ำที่ใสมากลึกประมาณ 1 เมตร สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ได้แก่ กระต๊อง หมู เม่น กวาง และซางป่า ตรงหุบเหวและเทือกเขาเทวดาเป็นป่าดงดิบชื้นแฉะที่เรียกว่า ป่าครอบ มีลำชีไหลผ่านกลางป่าจนถึงและมุดเข้าไปในเชิงเขา เรียกว่า ซิ่ดิน ซิ่ดินและซิ่ผุดมีถึง 3 ชั้น ซิ่ดินแห่งแรกคือ เขาถ้ำครอบ ลำน้ำไหลหายเข้าไปในถ้ำประมาณ 500 เมตร แล้วผุดออกไปประมาณ 300 เมตร จึงหายเข้าไปในเขาไกลถึง 8 กิโลเมตร สุดท้ายหายเข้าไปในเขาก่ออีก 1 กิโลเมตร จึงผุดออกมาที่ทับกักที่อยู่ห่างจากบานโหล่นประมาณ 10 กิโลเมตร พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่เป็น ตะเคียน ยาง พยอม ไผ่ ไม้พื้นล่างมี หวาย ดาว สัตว์ป่า เช่น ช้าง หมู เสือ กวาง เม่น และมีนกกาฮังอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งบริเวณครอบเคยสำรวจพบร่องรอยของกระซู่ 3-5 ตัวเมื่อปี พ.ศ. 2516 ในบริเวณป่าครอบนี้มีน้ำตก 7 ชั้นอยู่บนเทือกเขาเทวดา เป็นน้ำตกหินปูนสีขาวไหลลาดลงตามทางยาวแต่ละชั้นสูง 15-20 เมตร รวมทั้งสิ้นสูงประมาณ 200 เมตร กว้างประมาณ 20-25 เมตร
<ul style="list-style-type: none"> • ถ้ำวัวแดง ต.นางแดด อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ
<ul style="list-style-type: none"> • สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดชัยภูมิ ต.ละหาน อ.จตุรัส จ.ชัยภูมิ
<ul style="list-style-type: none"> • สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าห้วยกุ่ม ต.หนองโพนงาม อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ <p>สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา ประกอบด้วยภูเขาคดเป็นเขาสลับและเนินเตี้ยๆ กระจายโดยทั่วไป แต่ก็มีแหล่งน้ำและแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบแล้งและป่าเต็งรัง ตามบริเวณป่าดงดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ชนิดของดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ตามป่าเต็งรังหรือป่าแดงเป็นดินลูกรัง หินที่พบตามลำห้วยและลำธารเป็นหินตะกอน</p>
<ul style="list-style-type: none"> • เขื่อนห้วยกุ่ม ต.หนองโพนงาม อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ เป็นเขื่อนหินถมแกนดินเหนียว สูง 35.5 เมตร อ่างเก็บน้ำมีความจุ 22.8 ล้านลูกบาศก์เมตร สร้างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของพื้นที่เพาะปลูก

ขอบคุณ http://images.google.co.th/imgres?imgurl=http://www2.ipst.ac.th/science/web%